

Τάφκου» και τοῦ «Λάσκου ὁ Τάφκος» εἶναι σπηλαιο - βάραθρα μὲ σπηλαιολογικὸ, γεωλογικὸ καὶ ἀθλητικὸ σπηλαιολογικὸ ἐνδιαφέρον. Ἄξιζεν νὰ σημειωθῆ ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ πρὸ ἐπικίνδυνα βάραθρα παρὰ τὸ σχετικὰ μικρὸ τους βάθος.

Ἀναφέρεται μὲ ἀριθμὸ 2518, στὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἑλ. Πλατάκη, «Σπήλαια καὶ ἄλλαι καρστικαὶ μορφαὶ τῆς Κρήτης», τόμος Β', 1975, στίς σελίδες 57 καὶ 185 χωρὶς ὅμως ἄλλα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ δημοσιευθοῦν σ' ἐπόμενο τόμο. Ἀναφέρεται, ἐπίσης, στὸ αὐτὸ βιβλίον καὶ τὸ βάραθρον «τοῦ Λάσκου ὁ Τάφκος», στίς σελίδες 57 καὶ 205.

R É S U M É

Grotte - gouffre «Xetripí tou tafkou» près du village Marathos
de Mal' vision en Crète. No 6404

Par Jean Ioannou

Profondeur totale 52 mètres. Longueur en ligne droite 48 mètres. Elle fut explorée pendant la Coopération Spéléo Franco - Hellénique en 1974.

Πραγματοποιηθεῖσαι ἔρευναι εἰς Πίνδον

Περιοχὴ Ὀροπέδιου Ἀστράκα Νομοῦ Ἰωαννίνων

Ὑπεύθυνος : Andrew Pavey (Ἀυστραλία)

Ὑπὸ Ἀννας Πετροχείλου

Σύμφωνα μὲ τις πληροφορίες ποὺ εἶχαμε, στὸ Ὀροπέδιο Ἀστράκα Πίνδου ὑπῆρχαν καὶ ἄλλα βάραθρα, ἐκτὸς τοῦ μέχρι σήμερα γνωστοῦ «Προβατίνας» μὲ προβλεπόμενον κατακόρυφον βάθος 400 μ. περίπου.

Ὁ ὄμιος ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν οἱ κ.κ. A. PAVET, J. M. JAMES, N. R. MONTGOMERY, (Ἀυστραλοὶ), S. PERRY, R. CHURCHER (Ἄγγλοι), εἶχε ὡς ἀποστολὴ τὴν ἔρευνα, ἀνακάλυψη καὶ βοηθητικὴν τῶν ἀγνωστων βαράθρων αὐτῆς τῆς περιοχῆς, μὲ σκοπὸ τὴν μελλοντικὴν ὁργάνωσιν κατάβασις σ' αὐτὰ καὶ τὴν προστασία τῶν μέσων, ποὺ θὰ ἀπαιτηθοῦν γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ.

Οἱ ἔρευνες ἀπέδωσαν ἀξιόλογα ἀποτελέσματα.

1. Βάραθρον «Τῆς Πανδραμένης γυναίκας» ἀριθ.

Τὸ κατακόρυφο βάθος του ἀνέρχεται σὲ 270 μ.

2. Βάραθρον «Ὀλυσις» ἀριθ.

- Τὸ κατακόρυφο βάθος του ἀνέρχεται σὲ 150 μ.
3. Βάραθρο ἀνώνυμο ἀριθ.
- Τὸ κατακόρυφο βάθος του ἀνέρχεται σὲ 100 μ.
4. Πέντε ἀνώνυμα βάραθρα ἀριθ.
- Τὸ κατακόρυφο βάθος τους ἀνέρχεται ἀπὸ 35 — 15 μ.
5. Βάραθρον «Προβατίνα» ἀριθ.

Κατὰ τὴ βυθομέτρηση ἀπὸ τὴν ἀναφερόμενη ὁμάδα τὸ κατακόρυφο βάθος του ὑπερβαίνει τὰ 400 μ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Σπηλαιολογικὴ Ἐταιρεία σκέπτεται νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἐξερευνησι-
ση ὄκτων τῶν παραπάνω βαράθρων, εἴτε μὲ συνεργασία μελῶν ξένων Σπηλαιολογι-
κῶν Ὄργανώσεων, εἴτε μόνο μὲ πεπειραμένα μέλη της.

Τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἐρευνῶν θὰ εἶναι ἀνευλόγησις ἐπιστημονικῆς
ἀξίας, μὲ πιθανὲς ἀνακαλύψεις ὑπογείων ποταμῶν καὶ διαπιστώσεως τῆς ροῆς καὶ
ἐκβολῆς τῶν νερῶν τους, καὶ θὰ βοηθήσουν ἀποτελεσματικὰ στὴν Ἐθνικὴ Οἰκονομίαν.

Ὅμως γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ παραπάνω σκοπός, θὰ πρέπει ἡ Ε.Σ.Ε. νὰ ἀποκτήσῃ
βαροῦνλα μὲ συρματόσχοινο ἀναλόγου μήκους καὶ, ἄλλα βοηθητικὰ ὄργανα ἀπαραί-
τητα. Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ἀπαιτούμενων δαπανῶν, γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῶν παραπάνω
ὀργάνων θὰ εἶναι δυνατὴ, ἂν ἐπιχορηγηθῇ ἀπὸ τὸ ἐπίσημο Κράτος.

Σπήλαιον «ΔΡΑΚΟΤΡΥΠΑ» Ἀναβρυτῆς Ναυπακτίας Ἀριθ. 972

**Ἡ ἔρευνα τοῦ Σπηλαίου πραγματοποιήθηκε ἀπὸ κλιμάκιο
μελῶν τῆς Ε.Π.Ε.Α.Ν. μὲ τὴν ἐποπτεία μέλους τῆς Ἑλλη-
νικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἐταιρείας.**

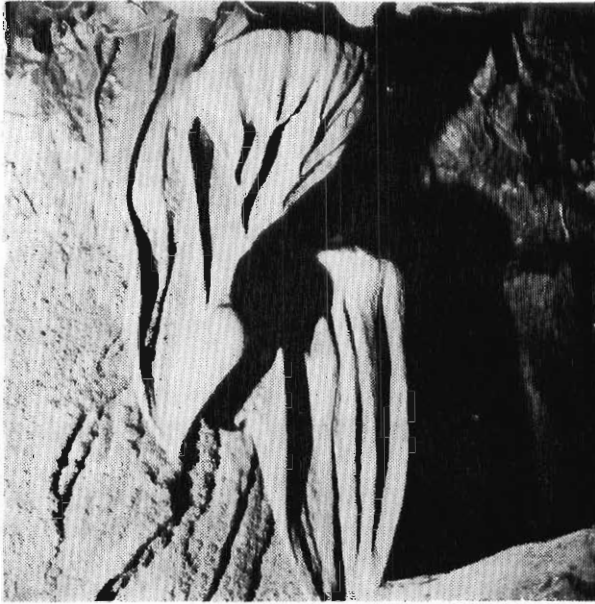
ὑπὸ Ἰωάννη Ἰωάννου

Ἡ ἔρευνα τοῦ σπηλαίου ἄρχισε ἀπὸ τὸ 1969 ἀπὸ μέλη τῆς Ε.Π.Ε.Α.Ν., ἀλλὰ
ἡ ὑπαρξὴ του ἦταν γνωστὴ στὴν Ε.Σ.Ε. ἀπὸ τὸ 1958 καὶ ἀπὸ τὸ ἔτος αὐτὸ ὑπάρ-
χουν παρατηρήσεις γιὰ τὸ σπήλαιο «Δρακότρυνπα» τοῦ ἀεὶμνηστοῦ Ἰωάννου Πε-
τροχείλου. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ σπηλαιολογικοῦ του μητρώου στὸ σπηλαιολογικὸ ἀρχεῖο
τῆς χώρας τοῦ διατηρεῖ ἡ Ε.Σ.Ε. ἔχει τὸν ἀριθμὸ 972.

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1974 ἐρευνηθῆκε, μελετήθηκε καὶ φωτογραφήθηκε μεγάλο
τιμῆμα τοῦ σπηλαίου ἀπὸ κλιμάκιο τῆς Ε.Π.Ε.Α.Ν. μὲ τὴν ἐποπτεία τῆς Ε.Σ.Ε.
σύμφωνα μὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 511285)163.74 ἔγγραφο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ
Τουρισμοῦ πρὸς τὴν Ε.Σ.Ε. Οἱ ἐργασίες ἐρεύνης τὸ ἔτος 1974 σταμάτησαν ἐπειδὴ
καὶ ὁ προγραμματισμένος χρόνος τελείωσε ἀλλὰ καὶ διότι ἔπρεπε νὰ συνεχιστῇ ἡ
ἔρευνα μὲ αὐτοδότες, (βατραχανθρώπους), στὴν λίμνη ποῦ βρίσκεται στὸ τέλος τοῦ
σπηλαίου τοῦ μέχρι τότε ἐξερευνημένου. Τὸ νερὸ τῆς λίμνης ξεχειλίζει καὶ δημιου-

γεινικό ποτάμι που υπάρχει από το τέλος του σπηλαιού με κατεύθυνση προς την είσοδο, με μήκος περίπου 50 μ. και χάνεται ανάμεσα από όπες διαφυγής που είναι από δάπεδο.

Το καλοκαίρι του 1975 συνεχίστηκε η έρευνα με την προσπάθεια εξερευνησεως της λίμνης. Χωρίς όμως σημαντικά αποτελέσματα για τις ελπίδες στο ότι το σπήλαιο θα συνεχιζόταν και πέρα από την λίμνη. Οι ελπίδες ήταν ότι το σπήλαιο συνεχιζόταν σαν υπόγειος ποταμός με θαλάμους όπως ο υπόγειος ποταμός Βλυ-

Από τα άδυτα των βωμών στενοειδείς σταλακτιτικοί αποθέσεις

χάδα στον Πύργο Δυρού Μάνης, που το λιμναίο μήκος του, όσο έχει εξερευνηθεί μέχρι σήμερα, είναι 3.100 μ. και υποβρυχώς 300 μ.

Η λίμνη της «Δρακότρυπας» δέχεται νερά από μικρές σχισμές είναι πολύ στενές και είναι αδύνατον να εισχωρήσει ανθρώπινο σώμα για να εξακριβωθεί το τί κρύβει το σπήλαιο στην συνέχειά του.

Επίσης εξερευνήθηκαν νέα τμήματα τα όποια παρουσιάζουν μεγάλο σπηλαιολογικό ενδιαφέρον. Και συγχρόνως από θεαματικής πλευράς τα νέα τμήματα είναι ότι πιο αξιόλογο διαθέτει το σπήλαιο σε λιθωματικό διάκοσμο.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

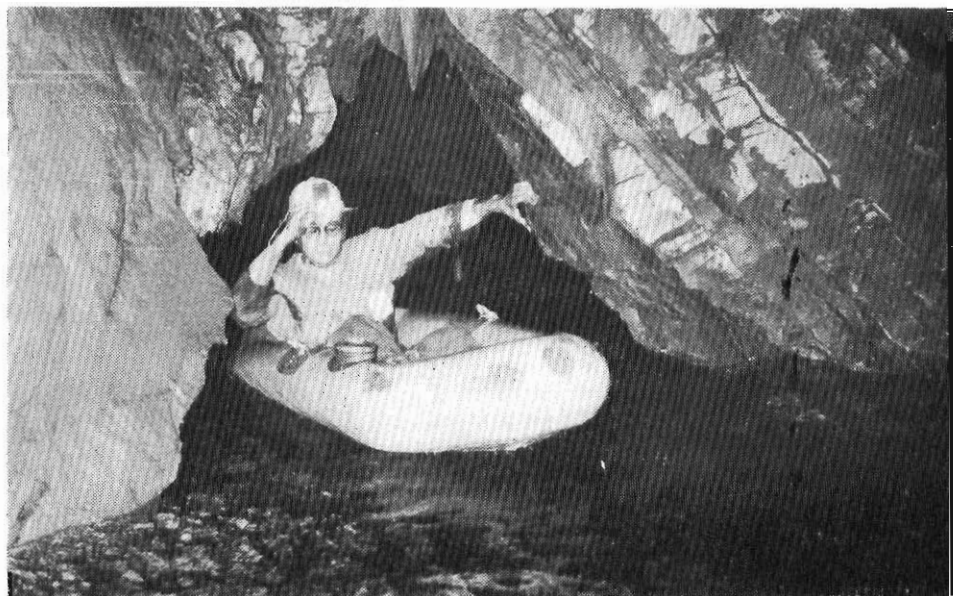
Το σπήλαιο «Δρακότρυπα» Αναβρυτής μετά την ανακάλυψη των νέων τμημάτων χαρακτηρίζεται σαν ένα αξιόπρόσεχτο σπήλαιο «τ ο π ι κ ο υ» τουριστι-

καὶ ἐνδιαφέροντος. Ἀπὸ σπηλαιολογικῆ ἀποψη εἶναι πολὺ σημαντικό γιὰ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς 18 ὑπογίους ποταμοὺς ποὺ βρισκονται ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ἔχουν ἐξερευνηθῆ καὶ καταγραφῆ στὴν Ἑλλάδα.

Τὸ σπήλαιο παρουσιάζει ὀρισμένα «μειονεκτήματα» καὶ «πλεονεκτήματα» τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέση μετὰ τὴν τουριστικὴ μελλοντικὴ ἀξιοποίησι τοῦ σπηλαίου.

Μ ε ι ο ν ε κ τ ῆ μ α τ α

- 1) Ὁ κακὸς δρόμος Ναυπλάτου — Καταφυγίου — Ἀναβρυτῆς καὶ μετὰ τὴν θέσι ὅπου ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου.

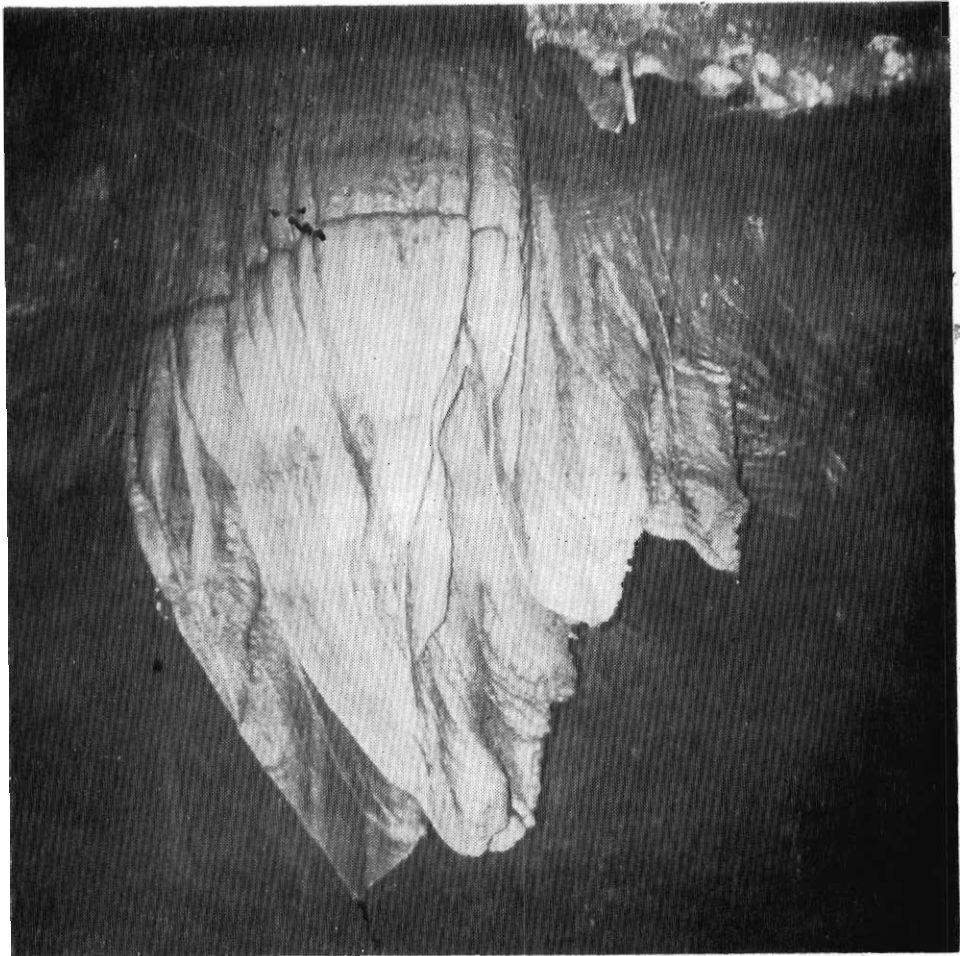

Διασχίζοντας τὴν πρώτη αἶθουσα στὸ λιμναῖο τμήμα τοῦ σπηλαίου.

- 2) Τὸ ὅτι εἶναι ὑπόγειος ποταμὸς ἐν ἐνεργείᾳ καὶ δὲν γνωρίζομε ἀπὸ ποῦ συνέγονται τὰ νερά του, ὁπότε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προβλεφθῆ ποιά στιγμὴ εἶναι δυνατὸ νὰ γεμίσι ὑλόκληρο νερὰ τὸ σπήλαιο. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἔχει γίνεο στὸ παρελθόν. Τὸ σπήλαιο εἶχε πλημμυρίσει καὶ σχηματίσθηκε ποτάμι ἀπὸ τὰ νερά ποὺ ἔβγαναν ἀπὸ τὴν εἴσοδό του. Εἶναι τὸ πῶ ἀδύνατο σημεῖο τοῦ σπηλαίου καὶ μάλιστα σὲ περίπτωσι ἀξιοποίησώς του. χρειάζεται μεγάλη προσοχή τὸ θέμα αὐτό, γιὰ τὴν προληπτικὴ ἀσφάλεια τῶν μελλοντικῶν ἐπισκεπτῶν.
- 3) Ὅρισμένα σημεῖα τῆς ὁροφῆς του εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ὑποστηρωθοῦν.
- 4) Τὸ σύνολο τοῦ διακόσμου εἶναι στὸ δάπεδο, ὅπου ὑπάρχουν ὠραιότατες ροομορφές, (γκοῦφ ἢ λεκάνες συλλογῆς νεροῦ). Μετὰ τὴν διευθέτησι γιὰ τὴν διάνοξι τῶν τουριστικῶν διαδρόμων τὸ μεγαλύτερο τμήμα τουθ θα καταστραφῆ, γιὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνεο ἡ προσπέλασι ἀπὸ διαφορετικὸ πέρασμα.

Π λ ε ο ν ε κ τ ή μ α τ α

- 1) Τὸ σπάνιο τοῦ σπηλαίου ὅτι εἶναι υπόγειος ποταμὸς ἐν ἐνεργείᾳ.
- 2) Ὁ διάκοσμος κυρίως τῶν νέων τμημάτων εἶναι ἐντυπισσιακὸς μὲ κέντρο ἐνδιάφροντος ἕνα σύμπλεγμα σταλακτικῶν παραπετασμάτων, ἀπὸ τὰ ὁμορφότερα καὶ

Ὁ «Μανδύας τοῦ Πλούτων»· Ὑπερμεγέθης παραπετασματοειδῆς διάκοσμος.

ἴσως τὸ μεγαλύτερο ποῦ ἔχουμε στὰ γνωστὰ μέχρι σήμερα Ἑλληνικὰ σπήλαια.

Γενικά τὸ δεξιὸ τοίχωμα τοῦ σπηλαίου εἶναι κάθετο καὶ δὲν διαθέτει λιθωματικό στείλισμό. Ἀντίθετα τὸ ἀριστερὸ τοίχωμα ἔχει κλίση καὶ πολλές ἐσοχές ὅπου ὑπάρχουν σταλακτικὰ στελίσματα καὶ πτυχώσεις λιθωματικοῦ ἔλικου.

- 3) Σύνδρομο τουριστικῶ στοιχείου εἶναι τὸ μοναδικὸ φυσικὸ περιβάλλον ἔπει ἢ θέση

του σπηλαίου. Νερά τρεχομένα και αλωνόβια δέντρα μέσα σε μια άγρια φύση, δημιουργούν ένα εντυπωσιακό τοπίο. Είναι κρίμα που μια τέτοια περιοχή είναι μακριά από τουριστικά κέντρα, χωρίς βέβαια να είναι δύσκολο να γίνει κέντρο και τουριστικός μαγνήτης ιδιαίτερων ενδιαφερόντων ολόκληρη ή όρεινή Ναυπακτία και ο ποταμός Μύθωνος.

Η μελέτη του σπηλαίου «Δρακότρυπα» πραγματοποιήθηκε με έντολη και χορηγία του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού.

Την μελέτη του έλαβε κλιμάκιο μελών της Ε.Π.Ε.Α.Ν. σε δύο αποστολές το 1974 και 1975 με επικεφαλής τον κ. Κωνσταντίνο Μερδενισιάνο και τους κ.κ. Σπύρο Ξυνοδόπουλο, Κόστω Καλογερόπουλο, Γεώργιο Λαζανά. Στην έρευνα της λίμνης έλαβαν μέρος οι αδόδοτες κ.κ. Νικόλαος Αμυροράκης και Λευτέρης Λεοντοπόπουλος.

Εκ μέρους της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας την εποχία της όλης εργασίας της Ε.Π.Ε.Α.Ν. είχε το μέλος της κ. Ιωάννης Ιωάννου.

Σημειώνεται ότι η συνεργασία της Ε.Σ.Ε. και της Ε.Π.Ε.Α.Ν. υπήρξε άριστη και ικανοποιητική στην όλη διαδικασία έρευνας και μελέτης του σπηλαίου «Δρακότρυπα» χωρίου Αναβρυτής όρεινης Ναυπακτίας.

Σπήλαιον «ΔΡΑΚΟΤΡΥΠΑ» Αναβρυτής Ναυπακτίας Άριθ. 972

Υψ. Κων. Μερδενισιάνου

ΘΕΣΙΣ

Το σπήλαιον «Δρακότρυπα» εφίσταται εις απόστασιν 1.300 μ. εκ του χωρίου Αναβρυτή της επαρχίας Ναυπακτίας, παρά την θέσιν Αγλαντίνα εις υψόμετρον 475 μέτρ. υπέρ την επιφάνεια θαλάσσης. Το γεωγραφικόν στίγμα της εισόδου του υπελογίσθη εις 38°, 32', 30'' Βόρειον Πλάτος και 21°, 54', 30'' Ανατ. Μήκος.

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΣ

Η Κοινότης Αναβρυτής εις την όπισαν άνήκει τὸ σπήλαιον συνδέεται δι' άμαξιτής οδου 25 περ. χιλιομέτρων με την Ναύπακτον. Εκ της Αναβρυτής κατόπι άρχεται έπίσημη άμαξιτή οδός περίπου 6 χιλιομ., άγνοσα μέχρι έξωθεν της εισόδου του σπηλαίου.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

Τὸ σπήλαιον υπέδειξεν τὸ 1969 ὁ κ. Γ. Λαζανάς, ὅστις ἦτο καὶ ὁ πρῶτος ἐπισκέπτης του ὡς κάτοικος της περιοχῆς του σπηλαίου. Όμως ἀπὸ παλαιότερα ἢ

έπαρξίς του ήταν γνωστή και κατεχωρημένη εις τὰ μητρῶα τῆς Ἑλλην. Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τοῦ ἀσημνήστου Ι. Πετροχειλίου, ἄνευ ὅμως ἰδιαίτερον στοιχείων καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν πραγματοποιηθῆ ἔρευνες. Ἡ πρώτη ἐξερευνησις μελέτη καὶ χαρτογράφησις τοῦ σπηλαίου ἤρchiσεν συστηματικῆ τὸ 1969 ἐντολῇ καὶ χορηγίᾳ τοῦ τμήματος Σπηλαιολογικῶν Ἐρευνῶν τῆς Ε.Π.Ε.Α.Ν. ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κ. Κ. Μερδενισιάνου.

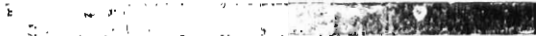
Σειρὰ ἀπὸ ἔρευνες ποὺ ἀκολούθησαν ἔφεραν εἰς φῶς ποικίλα ὄρατια ἄγνωστα τμήματα τοῦ σπηλαίου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπόγειον ποταμὸν καὶ μεγάλην λίμνην. Ἐπίσης κατορθώθη νὰ ληφθῆ ἔγχρωμος κινηματογραφικὴ ταινία 16 χιλίστων παρουσιάζουσα τὴν ἔξιθην τοῦ σπηλαίου μαγευτικὴν τοποθεσίαν, τὸ χωριὸ Ἀναβρυτῆ, ὡς καὶ τὸν ἐσωτερικὸν διάκοσμον τοῦ σπηλαίου.

Ἡ συστηματικὴ ὅμως ἐξερευνησις καὶ μελέτη τοῦ σπηλαίου ἐγένετο κατόπιν χρηματοδοτήσεως ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. δύο νέων ἀποστολῶν κατὰ τὰ ἔτη 1974 καὶ 75 ὑπὸ τὴν ἐπιβλέψιν τῆς Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἡ πρώτη ἀποστολὴ ἐγένετο τὴν 11 -- 20.9.74 καὶ ἔλαβον μέρος οἱ κάτωθι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κ. Κ. Μερδενισιάνου.

κ. Ἰωάννης Ἰωάννου, ἐκπρόσωπος τῆς Ε.Σ.Ε., Εὐστό, Ξανθόπουλος καὶ Γεώρ. Λαζανᾶς, μέλη τοῦ τμήμ. Σπηλαιολογικῶν Ἐρευνῶν τῆς Ε.Π.Ε.Α.Ν.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἀποστολὴν, ἣτις ἐπραγματοποιήθη τὴν 12 -- 21.9.76 ἔλαβον μέρος ἐκτὸς τοῦ σπηλαιολόγου κ. Ἰωάν. Ἰωάννου, ἐκπροσώπου τῆς Ε.Σ.Ε. καὶ οἱ σπηλαιολόγοι κ.κ. Κων.νος Μερδενισιάνος (ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς), Εὐστό, Ξανθόπουλος, Κων.νος Καλογερόπουλος καὶ Γ. Λαζανᾶς, μέλη τῆς Ε.Π.Ε.Α.Ν.

Ἀπὸ πλευρᾶς βατραχανθρώπων (αὐτοδιδῶν) ἔλαβον μέρος οἱ κ.κ. Νίκ. Λαμπράκης καὶ Ἐλ. Λυμπερόπουλος, εἰδικῶς κληθέντες διὰ τὴν ὑποχρέωσιν ἐξερευνησιν τοῦ σπηλαίου.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Ὁλόκληρος ἡ ὄρεινὴ Ναυπακτία εἶναι γεμάτη δάση μὲ κρυστάλλινες πηγές καὶ ρυάκια ποὺ καταλήγουν κατὰ μεγάλο μέρος στὸν ποταμὸ Μόρνο. Τὰ ψηλότερα σημεῖα τῶν βουνῶν εἶναι περικυκλωμένα ἀπὸ θεόρατα ἔλατα.

Ὁ δρόμος ποὺ συνδέει τὸ σπήλαιο μὲ τὴν Ἀναβρυτῆ ἀκολουθεῖ μιὰ διαδρομὴ ἀνάμεσα ἀπὸ καταπράσινα δάση, ἀγριεμφλιές, θεόρατα πλατάνια καὶ πηγές καὶ καταλήγει βαθεῖα στὴν λαγκαδιὰ ἔξω ἀπὸ τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου. Λίγα μέτρα πρὸ πέρα, ἀνάμεσα στὴν λαγκαδιὰ καὶ μὲ παφλασμὸ τὸ «Ἀνδραβιτσιώτικο» ποτάμι, σχηματίζοντας στὸ πέρασμά του γραφικὲς λίμνες καὶ μικροὺς καταρράκτες.

Ἀναμφισβητήτως ἡ περιοχὴ του εὐθίσκεται τὸ σπήλαιο ἀποτελεῖ μιὰ ἀσύγχιτη φυσικὴ καλλονή.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Ἡ εἰσόδος τοῦ σπηλαίου ἔχει διαστάσεις 1,5 X 1 μ. καὶ διώθουσιν ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΔ. Ἀκολουθεῖ διάδρομος 100 μέτρων μήκους, ἐλαφρῶς ἀνηφορικῶς, διακοσμημένος εἰς ὀριζήματα μὲ μικροῦ μεγέθους σταλακτίτας καὶ σταλαγμαίτας καὶ μὲ δάπεδον ἐξ ἀπαστράπτοντος κρυσταλλικοῦ σταλαγματιτικοῦ ὑλικοῦ (ἀνακρυσταλλώσεως). Αὐτὸ τὸ ὑλικὸ καλύπτει τοὺς τοίχους καὶ τὸ δάπεδον σχεδὸν ὀλοκλήρου τοῦ σπηλαίου καὶ ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον του.

Κατὰ μῆκος τοῦ κεντρικοῦ αὐτοῦ διαδρόμου συναντῶμεν διάφορα ἀξιόλογα διαμερίσματα. Μεταξὺ αὐτῶν ὀδηγοῦμεθα τὸ πρῶτον διανοίγεται εἰς ἀπόστασιν 30 μ. ἐκ τῆς εἰσόδου. τὰ «ρὸς διαμερίσματα», μὲ τοὺς «καταρράκτας», (λιθωματικὸς διάκοσμος τοῦ δαπέδου μὲ ἀναβαθμίδας).

Ἐν συνεχείᾳ καὶ κατόπιν καθέτου ἀναβάσεως 2 μ., εἰσερχόμεθα εἰς νέον θάλαμον ὅστις ὀδηγεῖ μέσῳ στενώματος (0,30 X 0,50) εἰς εὐθὴν διάδρομον μήκους 15 μ. Δι' αὐτοῦ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν θαυμάσιων διαστάσεων 15 X 10 μ. καὶ ὕψους 3 μ. κατ' ἀρχήν, βαίνοντας συνεχῶς ἐλαττούμενον. Ἡ αἴθουσα αὐτὴ παρουσιάζει δάπεδον μὲ πλήθος ροομορφῶν καὶ ξηρῶν δαντελωτῶν λεκανῶν συλλογῆς ὕδατος (GOURS) γεμάτων πισσολίθων. Τὸ ὄλον θέαμα δίδει τὴν ἐντύπωσιν κρατήρων σελήνης δι' ὃ καὶ ὠνομάσθη «σεληνιακὸν τοπίον».

Δεξιὰ τῆς αἰθούσης καὶ δι' ἀναβάσεως ἐνὸς μέτρου εἰσερχόμεθα εἰς τὰ «ἀδύτα τῶν θαμῶν», μικρὸν θάλαμον κατάφορτα στολισμένον διὰ ποικίλου εἶδους σχημάτων καὶ χρωμάτων παραπετασματωειδῶν σταλακτιδῶν.

Προχωρώντας ἐντὸς τοῦ σπηλαίου διὰ τοῦ κεντρικοῦ διαδρόμου συναντῶς μικρὰν γραφικὴν λίμνην 3,5 X 2 μ. καὶ βάθους 0,5 — 0,8 μ., καὶ κατόπιν ἀκολουθεῖ ὁ «λαδύρινθος», ἓνα σύστημα ἐκ τεσσάρων μεγάλων αἰθουσῶν ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο τελευταῖες ἐπικοινωνοῦν μεταξύ των διὰ στενῶν καὶ χαμηλῶν διόδων. Εἰς τὴν τελευταίαν αἴθουσαν ὑπάρχει ἐπιβλητικὸς σταλαγματικὸς ὄγκος καὶ μία λευκὴ κοιλίωνα ἀπὸ κατάλευκο σταλακτιτικὸ ὑλικό.

Β.Δ. τοῦ λαβυρινθώδους συστήματος καὶ εἰς ἀπόστασιν 170 μέτρων ἐκ τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου, βαίνει κατηφορικῶς μία ἄλλη διασκέδωσις 60 μέτρων ἐκ δαπέδου καὶ τοιχωμάτων καλυμμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ λάσπης. Εἰς τὸ ἡμισυ περίπου τῆς διαδρομῆς καὶ εἰς τὸ κατώτερον σημεῖον τῆς καταλήγει ἐγκαρσία σχισμὴ σχηματίζουσα βάραθρον εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ρεεῖ ἓνα ὑπόγειο ρεῖμα, ἐνῶ ἀναθεν διετρυνημένη σχηματίζει στενὴν διόδον ἄγουσαν εἰς τὸν ἐπιβλητικὸν θάλαμον τοῦ «Μανδύα τοῦ Πλούτωνος».

Τὸ δάπεδον τοῦ θαλάμου αὐτοῦ στολίζεται μὲ ροομορφῶν σταλαγματικῶν ὑλικῶν, συμμετρικῶς λεκάνες συλλογῆς ὕδατος καὶ ἀναβαθμίδες, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ὄψεϊ κρῶμεθα, ἓνα θεόρατο παραπετασματωειδὲς συγκρότημα, ἢ συμμετρία καὶ αἱ πτυχῆς τοῦ ὁποίου δημιουργοῦν ἐνεπὶ ἀντιθέητο θέαμα. Εἰς τὸ βάθος τοῦ θαλάμου

ιπάρχει χαμηλή διάδοχος ἥτις ὀδηγεῖ διὰ πολὺ στενοῦ διαδρόμου 4 μέτρων εἰς ἀνεξερεύνητον τμήμα.

Συνεχίζοντες τὴν διαδρομὴν εἰς τὸ σπήλαιον διὰ τοῦ κεντρικοῦ διαδρόμου ὀδηγοῦμεθα δι' ἀνωφερτικῆς καὶ χαμηλοῦ ὕψους διακλαδώσεως εἰς τὰ «διαμερισματα τῆς Περσεφόνης» καὶ τὰ «λουτρά», τὰ ὅποια τὰ ἀποτελοῦν τρεῖς μικρῆς λίμνης βάθους 1 μ. περίπου.

Ἐν συνεχείᾳ μετὰ τὴν τρίτην καὶ μεγαλιτέραν λίμνην, δι' ἀποτόμου καταβίσεως 3,5 μ. εὐρισκόμεθα εἰς μίαν τεραστίου μεγέθους μακροστένον ὀρεισιδῆ αἶθουσαν μήκους 40 μ., πλάτους 5 — 10 μ. καὶ ὕψους 4 — 8 μέτρων. Εἶναι ἡ αἶθουσα τοῦ «ἄντρου τοῦ Δράκου», ἥτις στολιζέται μὲ ὀγκώδεις σταλακτίτιδας καὶ σταλαγμίτας, παραπετάσματα καὶ διάφανα ἄλλα λιθώματα.

Ἐν συνεχείᾳ διὰ δυτικῆς ἀναβάσεως εἰς τὸ τέλος τῆς προαναφερθείσης αἶθουσης, ὀδηγοῦμεθα καὶ πάλι Ν.Δ. εἰς μίαν σειρὰν μακροστένων αἰθουσῶν εἰς τὸ δάπεδον τῶν ὁποίων κυλᾶ ὑπόγειος ποταμὸς.

Πρόκειται γιὰ τοὺς θαλάμους τοῦ «ζοφεροῦ βασιλείου τοῦ Ἄδου». Κατόπιν ἀκολουθεῖ ἡ τελευταία μεγάλη αἶθουσα τοῦ σπηλαίου, ἡ αἶθουσα τῆς «Μεγάλης λίμνης».

Τὰ ὕδατα τῆς λίμνης αὐτῆς, ἥτις δημιουργεῖ δύο λιμναίους θαλάμους 6 X 5 περίπου μέτρ., ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν μικρὸ βάθος καὶ κατόπιν θαθαίνουσι ἀποτόμως 5 — 6 μέτρα διὰ νὰ φθάσουν ἐν συνεχείᾳ μέχρι 12 μέτρα. Πέραν τῶν λιμναίων αὐτῶν θαλάμων τὸ σπήλαιον συνεχίζει ὑποβρυχίως μερικὰ μόνον μέτρα καὶ κατόπιν σταματᾷ, ὡς ἀπέδειξεν ἡ ὑποβρυχίως ἔρευνα, εἰς τοῖχον φέροντα στενὰς διακλάσεις.

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Τὸ σπήλαιον ἐκτείνεται ἐκ ΝΑ πρὸς ΒΔ καὶ κατόπιν συνεχίζει ἐπ' ὀλίγον διακλαδούμενον εἰς Α πρὸς Δ διὰ νὰ πορευθῆ καὶ πάλι ἐκ ΝΑ πρὸς ΒΔ. Τὸ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν μήκος του εἶναι 260 μέτρα περίπου, ἐνῶ τὸ μήκος τῶν μέχρι σήμερον ἐξερευνηθέντων διαδρόμων του ἀνέρχεται εἰς 550 μέτρα περίπου. Καταλαμβάνοντων ἔκτασιν 1.600 μ. π. Ἡ ἀνωτέρω ὑψομετρικὴ διαφορά ἐκ τοῦ ἐπιπέδου τῆς εἰσόδου του εἶναι + 30 μέτρα καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸν θάλαμον τῆς «Μεγάλης Λίμνης».

Τὸ μεγαλύτερον ὕψος ὀροφῆς ἀνέρχεται εἰς 8 μ. καὶ εὐρίσκεται περὶ τὸ τέλος τῆς αἰθούσης τοῦ «Ἄντρου τοῦ Δράκου».

Ἡ «Μεγάλη Λίμνη» καταλαμβάνει ἔκτασιν 130 τετραγ. μέτρων καὶ εἶναι χωρητικότητος 500 περίπου κυβικῶν μέτρων ὕδατος, ἐνῶ τὸ μεγαλύτερον βάθος της φθάνει τὰ 12 περ. μέτρα κατὰ τὰς ἐποχὰς τῆς ξηρασίας.

Ὁ ὑπόγειος ποταμὸς τοῦ σπηλαίου ἔχει μῆκος 38 μέτρα, τὸ δὲ βάθος του φθάνει τὰ 0,5 μέτρα.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ

Κατόπιν μελέτης τών κλιματολογικῶν συνθηκῶν τοῦ σπηλαίου εὐρέθη ὅτι ἐπικρατεῖ θαυμασίως φυσικὸς ἐξαιρετισμὸς εἰς ὅλα του τὰ τμήματα. Ἡ ἐπικρατοῦσα μέση θερμοκρασία τοῦ σπηλαίου, μετρηθεῖσα εἰς διαμερίσματα εἰς τὸ μέσον περιήπου τῆς διαδρομῆς του, εὐρέθη κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1975 13,5°C, ἡ δὲ ὑγρασία του 97%.

ΥΔΡΟΛΟΓΙΑ

Τὸ σπήλαιον εἰς τὸ βαθύτερο σημεῖον του παρουσιάζει ὑπόγειον ποταμὸν μήκους 38 μέτρων καὶ ἔνν συνεχεῖα λίμνη συνολικοῦ μεγέθους 130 τετρ. μέτρων. Ὁ μὲν ὑπόγειος ποταμὸς τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς λίμνης, ἡ δὲ λίμνη ἐκ τῶν ὑδάτων τῶν προσερχομένων ἐκ σιφωνίων καὶ διακλάσεων καρστικῶν πηγῶν.

Τὰ ὕδατα τῆς Μεγάλης Λίμνης διὰ μέσον τοῦ ὑπογείου ποταμοῦ, χάνονται εἰς σχισμὴν τοῦ ἐδάφους εἰς τὸν θάλαμον τοῦ «Βασιλείου» τοῦ "Ἄδου» καὶ ὀδηγοῦνται κάτωθεν τοῦ δαπέδου τοῦ σπηλαίου ὅπου ἐκβάλλουν (πιθανὸν μέρος τούτων) εἰς βαροθρόδη κλάδον τοῦ προθαλάμου τοῦ «Μαινῶνα τοῦ Πλούτωνος».

Ἐν συνεχείᾳ διὰ πελοπλόκον ἀγνώστου διαδρομῆς ὀδηγοῦνται κάτωθεν τοῦ δαπέδου τοῦ σπηλαίου καὶ τελικῶς ἐκβάλλουν 50 μέτρα χαμηλότερον καὶ εἰς ἀπόστασιν 250 μέτρων ἐκ τῆς εἰσόδου του εἰς τὸ «Ἀνδραβιτσιώτικο ποτάμι».

Τὰ ἀνωτέρω διεπιστώθησαν κατόπιν χρώσεως τῶν ὑδάτων τῆς «Μεγάλης Λίμνης» διὰ 2.000 γραμμαρίων Νατριώχου Φλουορσεΐνης καὶ ἐμφανίσεως τῶν χρωσθέντων ὑδάτων ἐκ τῶν προσαναφεθέντων διαδρόμων καὶ τελικῶς ἐκβολῆς αὐτῶν εἰς τὸ «Ἀνδραβιτσιώτικο ποτάμι» μετὰ διέλευσιν 10 περίπου ὥρων.

Τὸ ὕδωρ τῆς «Μεγάλης Λίμνης» κατόπιν χημικῆς ἀναλύσεως μετρήσεως τῆς σκληρότητός του διὰ τῆς μεθόδου BOUDRON -- BOUDET, εὐρέθη ὅτι εἶναι 18°C εἰς ἄλατα ἀσβεστίου — μαγνησίου, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐκβολὴν του ἐπὶ τοῦ «Ἀνδραβιτσιώτικου ποταμοῦ» εἶναι σκληρότητος 20°C.

Ἐκτὸς τῶν ἀναφερόμενων λιμναίων τμημάτων, τὸ σπήλαιον παρουσιάζει μεμονωμένως καὶ πολλὰς μικροτέρας λίμνας, ἐν εἴδει ὕδατοσυλλογῶν (GOURS). Διὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀπομονωμένων μικρῶν λιμνῶν κατὰ μήκος τῶν διαδρόμων τοῦ σπηλαίου διετυπώθη ἡ ἐξῆς θεωρία:

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν τὰ ὕδατα τῆς λίμνης ὑπερχεαλίζονται, ἡ στάθμη τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ ἀνέρχεται, ἀλλὰ τὰ ὕδατά του ἀποχετεύονται δι' ὑπογείων σχισμῶν (διακλάσεων) τῶν κατωτέρων ὑψομετρικῶν σημείων τοῦ σπηλαίου χωρὶς νὰ χρειαστῇ νὰ διατρέξουν τὰ ξηρὰ τμήματα ὅλων τῶν διαδρόμων τοῦ σπηλαίου καὶ νὰ ἐκβάλλουν διὰ τῆς εἰσόδου του.

Ἡ ὑπερχείλισις ὠρισμένων τμημάτων τοῦ σπηλαίου δι' ὑδάτων ὅπου κατὰ τὸ θέρος ἐμφανίζονται ὡς ὕδατοσυλλογαί, ἐξηγεῖται ἀπ' ἑνὸς διὰ τῆς εἰσόδου τῶν βροχίνων ὑδάτων ταπεινῶς ἐκ τῶν ὑπερχειμένων σχισμῶν, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς

ηύξημένης σταγονοροοῆς ἐπὶ αὐτῶν τῶν σημείων.

Πάντως ὑδρολογικῶς ἐπιμένομεν ὅτι τὸ σπήλαιον δὲν δημιουργεῖ εἰδικὰ προβλήματα προκειμένου περὶ αξιοποιήσεως, ἂν καὶ διὰ τὴν τελείαν ἀπόδειξιν τῆς ἀνωτέρω ἀναπτυχθείσης θεωρίας θὰ πρέπει νὰ γίνῃ ἐπίσκεψις τοῦ σπηλαίου κατὰ τοὺς μῆνας τῶν μεγάλων βροχῶν.

ΒΙΟΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἡ βιοσπηλαιολογικὴ ἔρευνα ἀπέδειξεν τὴν ὑπαρξιν τῶν κάτωθι σπηλαιοβίων ὄργανισμῶν οἵτινες συνελέχθησαν, ἐφωτογραφήθησαν καὶ ἐμελετήθησαν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν δυνατοτήτων τῆς ἀποστολῆς, μὲ τὴν προοπτικὴν νὰ δοθῶν διὰ περαιτέρω μελέτην εἰς εἰδικούς:

α) Τρωγλόβια: Δολιχόποδα.

β) Λρωγλόφιλα: 1) λεπιδόπετρα, 2) νυκτερίδες.

γ) Τρωγλόξενα: Μυριάποδα.

ΣΠΗΛΑΙΟΓΕΝΕΣΙΣ

Τὸ σπήλαιον «Δρακότρυπα» διηνοίχθη κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐπαφῆς ἀσβεστολίθου — φλύσχου, πρῶτον διὰ διαβρώσεως καὶ κατόπιν διὰ πίεσεως τῶν ὑπογείως κινουμένων ὀμβρίων ὑδάτων. Τὰ ὕδατα τοῦτα εἶδον τελικῶς διαφυγῆναι 30 περίπου μέτρα χαμηλότερον ἀπὸ τὸ ἐνδότερον τιμῆμα τοῦ μέχρι σήμερον γνωστοῦ τμήματος τοῦ σπηλαίου καὶ ἐξῆλθον ἐν εἰδει πηγῆς ἐκ τῆς σημερινῆς εἰσόδου του.

Ἐν συνεχείᾳ καὶ μετὰ παρέλευσιν χρονικῆς τινος περιόδου ἐδημιουργήθησαν καὶ ἄλλαι ὑπόγειαι διαφυγαὶ τῶν ὑδάτων εἰς ἄλλας μικρὰς ἐξόδους τοῦ σπηλαίου μὲ συνέπεια σιγὰ - σιγὰ νὰ ἐκκενοῦται ὁ κεντρικὸς διάδρομος τοῦ σπηλαίου καὶ τὰ νερὰ του νὰ ἀποχετεύονται ἐκ τῶν δευτερευόντων ὀχετῶν.

ΛΙΘΩΜΑΤΙΚΟΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ

Ὁ ἰδιάζων διάκοσμος τοῦ σπηλαίου, ὅστις συνίσταται κυρίως εἰς παραπεταματοειδεῖς σταλακτίτας, ἐνῶ εἰς μερικὰ σημεία εἰς ροπαλοειδεῖς καὶ ἐπὶ τοῦ δαπέδου κοραλλοειδεῖς, ροομόρφους ἀναβαθμίδας, οἱ πᾶσι πολλοὶ κρυσταλλωμένοι εἰς μίαν σπανίαν μορφή, ὀφείλεται:

α) εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ὑδάτων τοιχικῶς ἐκ διακλάσεων κυρίως, ὅπου τὰ ἀνθρακικὰ ἄλατα ἐπαλείφουν τὰ τοιχώματα καὶ δημιουργοῦν παραπετάσματα.

β) εἰς τὸν σχηματισμὸν ὑδατοσυλλογῶν ἐκ τῶν ἀποτόμως εἰσρεόντων ὑδάτων ἐκ τῶν διακλάσεων κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν βροχῶν καὶ ἐξαμίσεως αὐτῶν βαθμιαίως κατὰ τὰς ξηρὰς ἐποχάς, ὅθεν κυρίως σχηματίζονται οἱ ἀναβαθμίδες, οἱ ροομόρφες ὡς καὶ οἱ ροπαλοειδεῖς σταλακτίτες.

Ἐπίσης ὁ δαντελωτὸς καὶ μαργαριτασέμορφος διάκοσμος τοῦ δαπέδου ὀρισμένων θαλάμων ἐσχηματίσθη διὰ τῆς ἐξαμίσεως τῶν ὑδάτων καὶ συνεπῶς τῆς εἰς

μεγάλον βαθμόν συμπυκνώσεώς του εις αυτά διαλύματα οξίνου άνθρακικού ασβεστίου. Γενικώς, όμως ή ώς επί του πλείστον άπουσία του κλασσικού σταλακτικού διακόσμου όφειλεται κυρίως εις την ύπαρξιν άνωθεν του σπηλαιου άργιλομαμμιτικών σχιστολίθων και συνεπώς τής μη ύπάρξεως ύδαταποθηκών διά την δημιουργίαν σταγονοροής.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τό σπήλαιον «Δρακότρυπα» θεωρείται τουριστικόν γενικου ένδιαφέροντος διότι:

- 1) Έχει μεγάλας διαστάσεις, παρουσιάζόμενον δαιδαλώδες με πολυπλόκους διαδρομους και ποικίλας όροφάς.
- 2) Παρουσιάζει σπάνιον άπαστρέπτοντα κρυσταλλικόν λιθωματικόν διάκοσμον διά του όποιου καλύπτεται έν είδει χρυσοκεντήτου τάπητος τό μεγαλύτερον τμήμα των τοιχωμάτων και του δαπέδου του σπηλαιου.
- 3) Έχει την μεγάλην γραφικήν λίμνην και τον ύπόγειον έν ενεργεία ποταμόν όστις ρέει θορυβωδώς έν μέσω ποικιλοτρόπως διακοσμημένων και άπαστραπτουσών έκ κρυστάλλων ασβεστίου ύψηλών αίθουσών.
- 4) Έχει τό σπάνιον και ίσως μοναδικόν διά την Ελλάδα εις τό είδος του παραπετασματσειδές σταλακτικόν συγκρότημα έν είδει θεοράτου πτυχωτού χρυσοκεντήτου ύφάσματος. Τν έπιβλητικόν «Μανδύα του Πλούτωνος», οί πτυχές του όποιου κρουόμενες παράγουσιν μελωδικόν ήχον έν είδει καμπάνας. Δι' αυτό δέ και μόνον τό θαυμασιμόν ύπόγειον κόσμημα τής φύσεως θά ήδύνατο κάλλιστα νά χαραχθή σύντομος διαδρομή διά την έπίσκεψίν του.
- 5) Συνδέεται δι' άμαξιτής όδου προς τόστο διανοιγείσης μετά του χωριου Αναβρυτή.
- 6) Η εΰσοδος του σπηλαιου εύρίσκειται εις γραφικολάτην τοποθεσίαν, πλησίον ποταμιού, μικρών λιμνών και πηγών και έν μέσω πυκνου δάσου έκ πανυψηλών πλατάνων. Αναμφισβητήτως ή περιοχή του σπηλαιου άποτελεί ένα θαυμάσιο τουριστικόν στοιχείον.
- 7) Άξιοποιώμενον τουριστικώς θά συμβάλη τά μέγιστα εις την τουριστικήν προβολήν τής Ναυπακτίας και θά συντελέση όχι μόνον εις την έξύψωσιν του βιοτικού έπιπέδου τής περιοχής, αλλά και ως μέσον σωτηρίας από την έπαπειλασμένην τελείαν έρήμωσίν της.

ΑΝΤΕΝΔΕΙΞΕΙΣ

Ός άντενδείξεις διά την αξιοποίησιν του σπηλαιου προβάλλονται:

- α) Η άδυναμία χρησιμοποιήσεώς του την χειμερινήν περίοδον διά τον λόγον τής πλημμύρας του έκ τής αύξήσεως των ύπογειων ύδάτων. Τοϋτο όμως, ως άπεδείχθη έκ τής μελέτης, δέν συμβαίνει βεβαίως, διότι τά έν λόγω ύδατα άποχετεύονται έξ έφεδρικών ύπογειων όχετών.

6) Ἡ σχεδὸν ἀπουσία τοῦ κλασσικοῦ λιθωματικοῦ διακόσμου διὰ τῶν γνωστῶν ἐπιμήκων σταλακτιζῶν καὶ σταλαγματῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

—Σπήλαιον «Δρακότριπα» Ἀναβρυτιῆς Ναυπακτίας, ὑπὸ Κ. Μερδενισιάνου (Ἀθῆναι 1971).

—Λαογραφία Σπηλαίου «Δρακότριπα» (ἀνάτυπον ἐκ μελέτης σπηλαίου «Δρακότριπα», ὑπὸ Ἀλεξ. Φλωράκη) (Ἀθῆναι 1971).

—Ναύπακτος καὶ Ναυπακτία — Περσασιένη Ζοὴ (Ἡ Δρακότριπα τῆς Ἀναβρυτιῆς μετὰ τὰ παραμύθια τῆς), ὑπὸ Κ. Γ. Ξαρλῆ (Ἀθῆναι 1970).

—Γεωλογία Σπηλαίου «Δρακότριπα» (ἀνάτυπον ἐκ μελέτης σπηλαίου «Δρακότριπα»), ὑπὸ Ζαχ. Τεοζάκη (Ἀθῆναι 1971).

—Ἐρευναὶ καὶ ἔργασια περὶ τὸ σπήλαιον Δρακότριπα Ναυπακτίας (Μελέτη), ὑπὸ Κ. Μερδενισιάνου (Ἀθῆναι 1976).

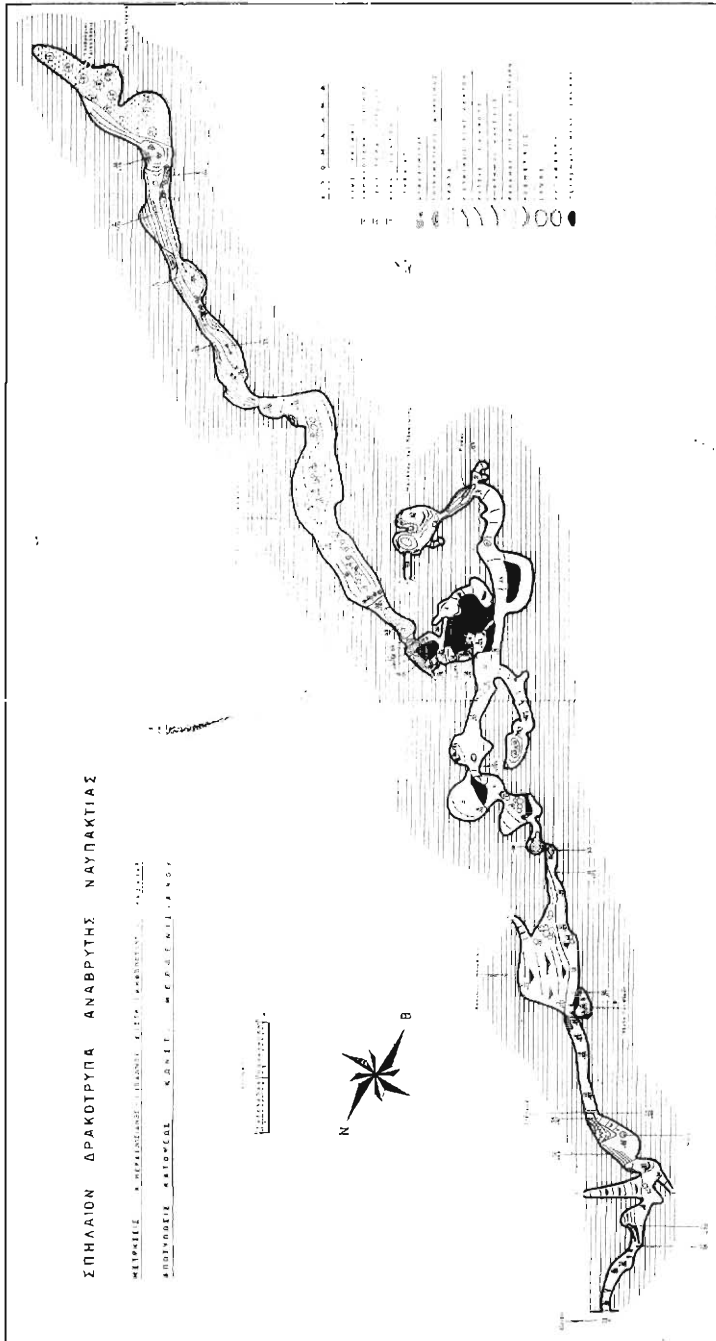
R É S U M É

Grotte «Dracotripa» près de Naupacte

Par C. Merdenissianos

Elle se trouve dans la région du village Anavriti en haute Naupactie. Elle se termine en une rivière souterraine en activité, longue de 38 mètres. Il y a un grand lac profond de 12 mètres. Longueur totale des réseaux explorés: 550 mètres

Décoration de la grotte: principalement des rideaux et des gours. Le sol est couvert de matériel stalactitique brillant.

ΣΠΗΛΑΙΟΝ ΔΡΑΚΟΤΡΥΠΑ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ αρ. 972

ΑΝΑΠΤΥΓΜΑ ΚΑΤΑΚΟΡΤΩΝ ΤΟΜΩΝ ΕΥΘΕΙΩΝ ΟΔΕΥΣΕΩΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΛΟΚΑΜΟΥ

ΥΠΟ Κ. ΜΕΡΑΕΝΙΣΙΑΝΟΥ

Κ Α Ι Μ Α Ξ

